

Het Evangelie van Marcus,
het verhaal

HET EVANGELIE VAN
MARCUS,
HET VERHAAL

DR. JAN ENGELEN

Auteur: Dr. Jan C.M. Engelen

Coverontwerp: Jan Engelen

ISBN: 9789 4641 8788 5

© 2021 Jan Engelen

Foto omslag: David Engelen

Omslagafbeelding voorblad:

gedeelte uit het mozaïek in de koepel van de apsis van
San Apollinare in Classe, Ravenna (bewerkt).

Inleiding	17
Hoofdstuk 1.....	19
§ 1,1. Marcus 1,1-3.	19
Begin 1	19
Begin 2	20
Aanhef	21
Evangelie.....	22
Het goede	23
Een naam (niet anoniem)	24
Surplus – reserve	25
Gelijk geschreven staat.....	26
Een citaat maakt mogelijk	28
Credit: geloofwaardigheid en ‘te goed’	28
Jesaja	29
Stem van een roepende: in de woestijn	29
Gods koningschap ofwel ‘de manier waarop God koning is’	30
§ 1,2. Marcus 1,4-8	32
Johannes	32
Zonde(n)	32
De doop van de ommekeer tot vergeving van de zonden.....	34
Kortom.....	34
§ 1,3. Marcus 1,9-13.	35
Modulatie	35
Johannes: dopen en verkondigen.....	36
Allen.....	37
Elia	37
Heel Judea en alle inwoners van Jerusalem	37
Geografie en choreografie.....	38
Een stem geschiedt.....	39

Galilea	40
Bij de Jordaan de vraag.....	41
Kortom.....	41
§ 1,4. Marcus 1,14-20.	41
Overlevering en koning zijn	42
Broers	43
Hem achterna	44
Kortom.....	44
§ 1,5. Marcus 1,21-45.	45
Volgen.....	46
Leren en leer.....	46
Een verschil.....	47
Wat onrein is	48
Avond en ochtend	49
Een melaatse	50
Kortom.....	52
Hoofdstuk 2.....	53
§2,1. Marcus 2,1-13.	53
Te goed: credit.....	54
De verlamde	55
Overleg	56
Twee mogelijkheden	57
§ 2,2. Marcus 2,13-28.	59
Buiten	60
Woord.....	61
Wederwoord	61
Zondaar - zonde.....	62
Verbond.....	62
De dag waarop de Heer Heer is	63

Kortom.....	64
Hoofdstuk 3.....	66
§ 3,1. Marcus 3,1-6	66
Weer in de synagoge	66
Het midden	67
Goed doen of kwaad.....	67
Kortom.....	68
§3,2. Marcus 3,7-12.	69
Uitwijken.....	69
Die Hem volgen	69
Wat willen ze?	69
Het verbod.....	70
§3,3. Marcus 3,13-35.	70
Kiezen en gekozen	71
De verwanten	71
De schriftgeleerden uit Jerusalem	72
Kortom.....	72
§3,4. Marcus 3,28-35.	72
Wat niet te vergeven is.....	73
Zijn moeder en de anderen	74
Kortom.....	74
Hoofdstuk 4.....	76
§ 4,1. Marcus 4,1-34.	76
De zee	76
Het land	77
Het begin	77
Tellen	78
Beelden - leren in veelvoud	79
De zoon en de zaaier	79

Concentratie	80
Kortom.....	81
§ 4,2. Marcus 4,10-26.	81
Onder elkaar	82
Nog eens en verder	83
Nieuw rekenen: $3 \times 3 = 10$	83
§ 4,3. Marcus 4,26-34.	84
De aar	85
Het geheim van het kleinste: net niet niets.....	86
De stem.....	86
Kortom.....	87
§ 4,4. Marcus 4,35-41.	87
In de boot	87
Wie is Hij toch?	88
Kortom.....	88
Hoofdstuk 5.....	90
§ 5,1. Marcus 5,1-20.	90
Overkant	91
Een mens	91
De schreeuw	92
Hij, zij, en hem.	93
Varkens en herders.....	93
Een bezetene of een mens	94
Het verhaal	94
Kortom.....	95
§ 5,2. Marcus 5,21-43.	95
Jaïrus.....	96
Veel.....	97
De vrouw	97

De vraag naar het onderwerp.....	98
Waarheid	98
De dochter	99
Horen	99
Slapen en opstaan	100
En gelijk.....	101
Kortom.....	101
Hoofdstuk 6.....	102
§ 6,1. Marcus 6,1-13.	102
Uitgaan	103
Een zichzelf reproducerende reeks	103
Kortom.....	106
§ 6,2. Marcus 6,14-29.	106
Situatie.....	107
Situatie 2.....	110
Aanbod en vraag.....	111
Johannes.....	111
§ 6,3 Marcus 6,30-44.	112
Aansluiting en nieuw begin	113
De kudden en de herder of omgekeerd	113
Vijf broden, twee vissen en 5000 man	114
Wat blijft.....	115
Kortom.....	115
§ 6,4. Marcus 6,45-56.	116
De eenzame plek	116
Wanneer de zee een weg wordt.....	117
Kortom.....	118
Hoofdstuk 7.....	119
§ 7,1. Marcus 7,1-13	119

Ze zien zijn leerlingen	120
Jesaja intervenueert	120
Vroom praten en Gods woord krachteloos maken	121
Kortom.....	121
§ 7,2. Marcus 7,14-23	121
Rein, d.w.z. eredienstwaardig	121
De richting bepaalt	122
Kortom.....	122
§ 7,3. Marcus 7,21-30	123
Niet verborgen.....	123
Het programma bijgesteld.....	124
Kortom.....	124
§ 7,4. Marcus 7,31-37	125
Wat zij wel kon, kan hij nauwelijks of niet.....	125
Doof zijn en spreken	125
Een geheim bewaren	126
Kortom.....	126
Hoofdstuk 8.....	128
§ 8,1. Marcus 8,1-10	128
Aanhaken bij het verhaal	128
Kortom.....	129
§ 8,2. Marcus 8,11-21	130
Een teken om over te redetwisten	130
Het vergeten brood & het zuurdeeg	131
Kortom.....	131
§ 8,3. Marcus 8,22-26	133
Bethsaïda	133
Als blinde het dorp uitgeleid	134
Door Hém zien	134

Kortom.....	135
§ 8,4. Marcus 8,27-38	135
Caesarea Philippi	136
De vraag naar het onderwerp.....	136
Petrus' idee.....	136
Petrus' interpretatie	137
Mij achterna Mij volgen.....	137
Zich schamen voor	137
Kortom.....	138
Hoofdstuk 9.....	139
§ 9,1. Marcus 9,1.....	139
Gods koningschap.....	139
§ 9,2. Marcus 9,2-8	139
Een nieuw landschap	140
De samenhang	140
§ 9,3. Marcus 9,9-13	140
Het verbod weerom.....	141
De vraag naar een betekenis	141
Elia	141
Kortom.....	142
§ 9,4. Marcus 9,14-29	142
Op het eerste gezicht.....	143
Nader bekeken	143
De menigte	144
De discussie en de vader met zijn zoon	144
Eerste klacht	144
Eerste reactie.....	145
Wat gebeurt er?	145
Korte evaluatie	145

Gebed	146
Kortom.....	146
§ 9,5. Marcus 9,30-42	147
Aansluiting.....	147
In Kapernaüm en onderweg	148
De eerste, de laatste, het kind en Hem ontvangen	148
De identificatie die voort gaat	149
Wie is dat, ‘wij’?.....	149
Kortom.....	150
§ 9,43-50. Marcus 9,43-50	151
Hand, voet en oog	151
Gehenna	151
Worm en vuur.....	152
Zout en vrede	152
Kortom.....	152
Hoofdstuk 10.....	154
§ 10,1. Marcus 10, 1-16	154
Voor de blijkbaar beslissende grens: samenvattende oriëntatie.	155
Waar gaat het eigenlijk over?.....	156
Een eenheid die er wezen mag en zijn zal	156
Kinderen hinderen of is dat toch anders?	157
Kortom.....	157
§ 10,2. Marcus 10,17-31	158
Met een brandende vraag	158
Woord en wederwoord	159
De leerlingen.....	159
De zekerheid.....	160
§ 10,3. Marcus 10,32-45	161
Nog eens	161

Een vraag	162
§ 10,4. Marcus 10,46-52	163
Beginsituatie	163
Wat horen vermag	164
Doelstelling	164
Kortom	164
Hoofdstuk 11	165
§ 11,1. Marcus 11,1-11	165
Vorbereiding	165
Samenspel	166
De eerste keer	167
Over wat volgt	168
§ 11,2. Marcus 11,12-25	169
De vijgenboom	170
Wat Hij in de tempel vindt	171
De hogepriesters en de schriftgeleerden	171
De vijgenboom en het vertrouwen	171
De vergeving	172
Kortom	172
§ 11,3. Marcus 11,26-33	172
Welke volmacht?	173
Waarom zegt Hij niks?	174
Kortom	174
Hoofdstuk 12	175
§ 12,1. Marcus 12,1-12	175
Het uitgestelde antwoord	176
Veroordeling op voorhand	176
Uitstel	177
§ 12,1. Marcus 12,13-17	177

Farizeeën en herodianen	178
Meer dan een incident	178
Beeld en opschrift.....	178
§ 12,3. Marcus 12,18-27	179
Slimmigheid	179
Gaat het in de hemel zoals op aarde?	180
§ 12,4. Marcus 12,28-34	181
Bij wijze van afsluiting	181
Het eerste gebod inclusief.....	182
§ 12,5. Marcus 12,35-40	182
Reflectie bij de zoon van David.....	183
Schriftgeleerden!	183
Let op.....	183
§ 12,6. Marcus 12,41-44	183
Verpozen	184
Wat de ogen kunnen zien	184
Je leven geven	184
Hoofdstuk 13.....	185
§ 13,1. Marcus 13,1-13	185
Uit en tegenover de tempel.....	186
Vragen om een teken	186
Misleiden	186
Wees niet bezorgd	187
§ 13,2. Marcus 13,14-37	187
Het einde der tijden.....	188
De vijgenboom.....	189
Kortom.....	189
Hoofdstuk 14.....	190
§ 14,1. Marcus 14,1-11	190

Pasen	191
Bethanië	191
Eén van de twaalf	191
§ 14,2. Marcus 14,12-26	192
Voorbereiding	193
Een van jullie	193
De maaltijd	193
Kortom	194
§ 14,3. Marcus 14,27-31	194
Onderweg	195
§ 14,4. Marcus 14,32-52	195
Gethsémané	196
Waken en bidden	196
De overlevering	198
Een jongeman	198
§ 14,5. Marcus 14,53-52	199
Intro	200
Het ‘verhoor’	200
Petrus	201
Hoofdstuk 15	202
§ 15,1. Marcus 15,1-15	202
Pilatus I	202
Pilatus II en Barabbas	203
Pilatus III	203
15,2. Marcus 15,16-21	203
In de tussentijd	204
Simon van Cyrene	204
§ 15,3. Marcus 15,22-39	204
De kruisiging	205

De voorbijgangers.....	206
Het negende uur.....	206
§ 15,4. Marcus 15,40-47	207
Wanneer het avond geworden is.	208
De vrouwen	208
Hoofdstuk 16.....	209
§ 16.1. Marcus 16,1-8	209
De vrouwen	209
In het graf	210
Naar buiten gegaan	211
Het later toevoegde slot. 16,9-20	211
Nawoord	213

Inleiding

Het Evangelie van Marcus, het verhaal is een studieboek. Je kunt niet vooraan beginnen en doorlezen. Je kunt niet in een min of meer vloeiende beweging 'het geheel' tot je nemen. De continuïteit van het leesproces wordt voortdurend 'afgekapt', onderbroken door vragen. Een deel van die vragen is opgenomen in de tekst. Maar er zijn, zoals bij iedere tekst, eindeloos veel meer vragen te stellen. Wat dat betreft is ook een evangelie *nooit uit of klaar*. Wanneer ik enigermate vertrouwd ben met de verhalen van Marcus, de evangelist vertelt niet mijn verhaal, maar zijn verhaal. Dat verhaal moet de kans krijgen, je bij de hand te nemen. Wellicht brengt deze tekst iemand anders ter sprake dan Degene die mij of ons vertrouwd is.

Het is een nadeel voor het evangelie, dat iedereen weet wie Jezus is. We kennen zoveel verhalen over Hem en die verhalen zijn zo ingegrift in onze taal, cultuur, zien en waarden, dat Jezus altijd dezelfde, ons vertrouwde persoon moet zijn. Precies dat is in het evangelie niet het geval. Het evangelie vertelt ook niet wat het vastgelegd, 'in zijn vingers heeft', maar 'waar het vol van is' en van overloopt. Vragen, vermoedens, inzichten. Het evangelie vertelt niet stellig wat het beheerst, maar wat het evangelie beheerst. Die tekst vraagt lezers. Wat hier het woord voert is het evangelie, een zo uitzonderlijk en opzienbarend verhaal dat het 'goed' moet heten. Waarom? Dat is enkel in steeds weer opnieuw nabijkomen te bereiken.

De weg naar het onderwerp van het evangelie of het onderwerp dat het evangelie is, 'het hele verhaal' wordt in kleinere voetstappen afgelegd. Daartoe dient de menigte 'kopjes' in de tekst. Die kopjes duiden niet aan wat er komen gaat maar zijn meer een vluchtheuvel, even pas op de plaats. Hier begint een nieuwe aanzet. Het lezen van Marcus is niet eenvoudig want het is een verhaal uit een andere wereld. Marcus heeft meer te maken met Mozes, Elia en Jesaja, met een 'meer bijbelse manier van denken' dan met Plato, Aristoteles.

Marcus is de tekst¹ die voor mij ligt. Wat Marcus vertelt kan alleen het evangelie zelf vertellen. Als verhaal vraagt de tekst ogen en een stem². Het evangelie is daarom niet alleen ‘de tekst’ maar ook het nog onbewust (of misschien wel naïeve) verstaan van de tekst dat altijd meespeelt in je lezen en ten gehore brengen.

Schrijven over Marcus zou eigenlijk en vooral moeten betekenen: proberen de weg³ vrij te maken voor de tekst. Alleen zo kan de lezer al lezend, ook steeds meer gevormd door het verhaal dichterbij komen, en zo wellicht op den duur of door de tijd steeds meer gevoelig worden voor de nuances die de tekst souffleert die zich in kleine en grotere tekstdelen presenteert.

De stilte wordt gebroken. De hemel scheurt en er klinkt een stem (Marcus 1,10). Terstond is er dan *de woestijn* waar Hij *veertig dagen getoetst wordt door de satan*. Hij verblijft bij de wilde dieren. De engelen dienen Hem.

Het begint met: *Johannes is overgeleverd en Jezus gaat naar Galilea om het Evangelie van God, of het Evangelie dat God is* – waarover later meer – te preken.

De tijd is vervuld. Gods koningschap is op handen. Hij roept op tot ommekeer: *heb vertrouwen in het Evangelie*. Dat is ongeveer de eerste stap het verhaal in.

Ineke Wackers dank ik zeer voor haar werk aan de uitgave van de tekst.

Jan Engelen,
Amsterdam, 29 maart 2021

¹ Natuurlijk is er een teksttraditie, de geschiedenis waarlangs de tekst tot hier en nu gekomen is, maar daar gaat het hier niet over. Rond deze tekst is veel gedaan waar ik niet op uit ben. Ik lees de tekst en gebruik daarvoor *The Greek New Testament*, K. Aland, M. Black, C.M. Martini, B.M. Metzger, A. Wikren, United Bible Societies, Stuttgart 1966, 1968.

² Willen-Jan Otten zegt in een kleine bijeenkomst op het Plein van Siena in Amsterdam rond najaar 2018: ‘Elk gedicht heeft een eigen stem. Je moet zoeken zo te lezen dat je de stem van het gedicht hoort. Dat geldt ook voor mij wanneer ik mijn eigen gedichten lees’. Dat is ook van toepassing voor het evangelie, voor elke pericoop en voor elke zin.

³ Vgl Handelingen 9,2. “Die van de weg”.

Hoofdstuk 1.

§ 1,1. Marcus 1,1-3.

1,1 Begin van het Evangelie van Jezus Christus, Zoon van God,

2 gelijk geschreven is in Jesaja de profeet:

Zie, Ik zend weg mijn engel voor je aangezicht
die je weg klaar zal maken.

3 Stem van een roepende:

in de woestijn bereid de weg van de Heer maak zijn paden gelijk –

Begin 1

Wil je een tekst echt lezen, dan moet je hem eerst in zijn geheel gelezen hebben. Zoiets beweerden je leraren vroeger ook, wanneer je vragen over een tekst moest beantwoorden of een tekst ging vertalen. Wanneer je een tekst gaat lezen moet je immers een idee hebben waar het over gaat, waar de tekst die je leest je op uit is. Anders gezegd: Marcus 1 moet je lezen vanuit Marcus 1-16. Van begin af aan is nu duidelijk dat Jerusalem in dit verhaal geen toevallig ‘meewerkend voorwerp’, maar het meer beslissend ‘onderwerp’ is. De laatste zes tot zeven van de zestien hoofdstukken willen persé naar Jerusalem. Zij spelen zich daar verbijsterend intens en intens verbijsterend af.

Het staat niet in de tekst, maar toch. Let om te beginnen op het decor. Geel, grijs, zeer lichtbruin overheerst. Zand en rotsen. Achter je plooiën enkele bergen hun profiel. Gegeven de woorden is er volop volk aanwezig, duidelijk rond een middelpunt, een man. Een typische man. Moet je zijn kleding zien. En er is water. De Jordaan. De overkant is de woestijn. Auto’s en andere verkeersmiddelen zijn er niet. Hoogstens een paar ezeltjes. Maar veel volk, meestal in lange gewaden. Doeken om hun hoofd, want de zon kent geen medelijden.

Marcus 1 spreekt direct al over *heel het Joodse land en alle bewoners van Jerusalem*. Verderop zullen mensen *uit Jerusalem*¹ komen en ons opnieuw voor die stad plaatsen. Je gaat vermoeden dat Jerusalem eigenlijk ‘de kern van

¹ 3,8.22; 7,1. In 10,1 vertrekt Jezus naar Judea. In 11,1 nadert Hij de stad.

de zaak' is. Daar draait het om. Jerusalem is voor Marcus en voor Jezus volgens Marcus, meer dan een plaats waarvan een atlas vertelt, dat je haar op 31°46' NB en 35°13' OL kunt vinden? *Heel het Joodse land en Jerusalem* worden eerst genoemd, en pas daarna, alsof we als het ware teruggaan in de geschiedenis², *de Jordaan*, niets meer of minder dan de toegang tot het veelbelovende land. (Zie Numeri 36,13.)

Jerusalem wordt in 70 van de gewone jaartelling weer³ verwoest, ditmaal door de Romeinen. Angst dat dit zou gebeuren moet ook Marcus en zijn toehoorders en lezers vertrouwd zijn geweest⁴. Jerusalem, een bedreigde stad. Maar wat is er tussen Jezus en Jerusalem? Wat zullen zijn leerlingen inzake Jezus en Jerusalem op het spoor komen?

Begin 2

De tekst begint met *'begin'*. Een *'begin'* is nooit de voortzetting van het voorafgaande. Achter *'wat vooraf zou kunnen gaan'* is een slagboom neergelaten, een schot gezet. Met het woord *begin* achter je, kom je binnen in een nieuwe ruimte of tijd. De *'voorzet' begin* neemt die ruimte en focust daarop. *Begin* van wat? Daar zal de tekst geen geheim van maken. Marcus geeft het de naam *Evangelie*.

Begin van het Evangelie. Als beginnend lezer krijg je te horen dat dit 'het Evangelie' is, – een aanduiding die uiteraard om verduidelijking vraagt. Het woord *Evangelie* vraagt direct een onderwerp of inhoud. Het wil gelezen worden als het *Evangelie van of over'* iets of iemand. Maar wat is hier 'het', voorlopig onderwerp? Over wat of wie gaat dat wat *Evangelie* genoemd wordt en ook: waarom wordt het zo genoemd? Het woord *Evangelie* wil van begin af aan kleur bekennen.

Begin van het Evangelie van of over Jezus Christus. De naam 'Jezus' zou voldoende kunnen zijn, maar de tekst wil zichtbaar direct al meer. Hij laat terstond die naam uitvloeien in de aanduidende of definiërende titel *Christus*, een *Grieks* woord voor de Joodse Messias, de Nederlandse Gezalfde, dat wil zeggen *de Koning*, en voegt daar meteen aan toe: *Zoon of Kind van God*. *Christus*, 'Messias' betekent hier blijkbaar ook 'Zoon of kind van God'. Zo kijkt Marcus, naar het zich laat aanzien, naar Jezus. Niet dat wij nu meteen ook meer weten, maar het kan een duiding zijn, een spoor, een eerste aanwezigheid van wat nog afwezig is.

² Numeri 36,13; Deuteronomium 31,13; 32,47; Jozua 1,2.11.14.15.

³ Babylon verwoest Jerusalem in 587 v.Chr.

⁴ Zie Johannes 11,48.

'Marcus' vertelt zijn verhaal in het Grieks. Dat is het Engels van die dagen. Tussen 334 en 323 voor Chr. verovert Alexander de Grote Griekenland, het tegenwoordige Turkije, het oosten van de Middellandse Zee tot de grenzen van het huidige India toe, en Egypte. Het Grieks wordt dan de taal van de volkeren⁵, van 'de midden en hogere klasse'. De internationale taal van de cultuur, het Hellenisme. Maar let wel: het Evangelie is geen verhaal uit de Helleense literatuur. Het Grieks van Marcus is zeker meer Hebreeuws dan het letterbeeld en de geschreven tekst doet vermoeden. Daar, in de Hebreeuwse en Aramese Schrift, wortelen kleur, taal en thematiek van de tekst. De bijbelse verhalen reiken de kleuren aan van een pallet dat het mogelijk maakt de verhalen van het zogenoemde Nieuwe Testament te laten zien.

Aanhef

De aanhef luidt: *Archè tou euaggèliou*: begin, hoofd, principe, aanhef van het Evangelie, of begin, hoofd, principe en aanhef van 'wat precies *het Evangelie is*'. Dus niet: begin ván het evangelie, maar: begin dát het evangelie is.

Eerst maar eens dat eerste woord, *archè*⁶. *Archè* in Marcus 1,1 wordt in de regel weergegeven met 'begin'. Dat zou de openingszet zijn die Marcus kiest. Zijn tekst is zo origineel dat hij begint met *begin*. Andere vertalingen kunnen geven: *hoofd, principe*. Bij 'principe' kun je bijvoorbeeld vragen 'principe van wat'? Is *principe* dan iets als een 'ding', eventueel een 'denkding', een idee, een vondst, door Marcus ingepakt in zijn tekst? Hoef je, wat komen gaat, alleen maar uit te pakken om het tot je te kunnen nemen? *Archè* is dan een eerste duiding van wat dit *Evangelie is*, dóet. *Evangelie* moet dan zoiets zijn als de Griekse *logos*, niet alleen maar een woord, niet enkel een 'lemma' in een woordenboek, of een woord dat op je tong ligt en waar je even niet op kunt komen. Het Griekse *logos/woord* kan in de bijbel gezien zijn Hebreeuwse achtergrond (*dabar*), ook *spreken* betekenen, letterlijk 'woorden' als ware dat een bestaand werkwoord. Evangelie is dan niet meer een boodschap die goed is, maar meer een werkwoord: *het goede*⁷ *spreken, berichten, boodschappen. Het goede vertellen*. In ons geval betekent dat zoiets als: het *berichten* van iets dat er blijkbaar zeer toe doet, dat goed doet.

Begin van het Evangelie is dan de wijze waarop de tekst het woord neemt om te vertellen over wat hem na aan het hart ligt, en wat er nu beslist en beslissend uit moet, want, volgens de tekst *doet het goed!* Daarmee komt deze tekst ook in de buurt van Genesis 1 waar het woordje *goed* zeven keer te

⁵ De taal van de volkeren (het Grieks) staat in de Bijbelse literatuur tegenover de taal van het (ene) volk dat deze Bijbelse literatuur 'draagt', het Hebreeuws (en Aramees).

⁶ Denk eventueel aan *archeologie*: de wetenschap die zich bezig houdt met hoe het begonnen is.

⁷ Naar de maat van 'en God ziet hoe goed het is', uit Genesis 1.

horen is. Het Evangelie komt ten tonele met de allure van ‘scheppingstaal’, taal van de Schepper.

Begin is niet een ‘ding’. Het is geen item. Het is meer een soort werkwoordsvorm. Het ‘beginnen’ van het Evangelie, áls Evangelie. Het begint. Wat begint er? Goede vraag: dat gaat verteld worden.

Door de vraag ‘wat begint er?’ maakt de lezer/toehoorder⁸ zich tegelijk tot iemand die betrokken is op hetgeen komen gaat. Een vraag als ‘wat begint er?’ kan uiting geven aan een mogelijke of *beginnende* betrokkenheid.

Het doek gaat open. Je wil het weten, je wilt zien wat er komt. Daar vraagt de tekst om. Je mag simpelweg hoorder of lezer zijn van dat wat nu blijkbaar (als tekst) gaat beginnen.

Begin van het Evangelie maakt tenslotte een einde aan de afwezigheid en dus onzekerheid van wat nog zou moeten of kunnen komen. Het *begin* breekt ‘wat nu komen gaat’ open⁹, en geeft er meteen een eerste kwalificatie aan. Het is zover: *Begin van het Evangelie van Jezus ..., over Jezus*.

De tekst neemt nu het woord. De tekst mag klinken en kan zich laten horen, vraagt erom tekst te kunnen zijn, vraagt een lezer of iemand die mee hoort.

Evangelie

Je kunt ook alle nadruk leggen op het woord *Evangelie*. *Begin van het EVANGELIE van ...* Bij nader toezien blijkt Marcus het enige Evangelie dat het woord *Evangelie* direct al als op- en aanhef¹⁰ in zijn schild voert. Het typeert op voorhand wat komen gaat en bezegelt dat met een signalement. Hoe wil dit ‘woord op de deur’, *Evangelie*, het geheim van het verhaal dat hier beginnen gaat duiden?

Kijken we naar dit van huis uit Griekse woord: *Evangelie, eu-angèlion*. *Eu*: goed; *angeloo*: boodschappen, berichten, verhalen. Goed berichten, goed vertellen, het goede vertellen. Het Griekse werkwoord *angeloo* voorziet ook de bode of engel van zijn naam (*angelos, engel*). Hij heeft iets te vertellen. Een *angelos* is iemand die een gegeven woord doorgeeft. *Eu-angeloo*: het goede boodschappen, verteller zijn van het goede.

Een uitleggende weergave van *Evangelie* zou kunnen zijn: ‘een goed verhaal’. Maar wat is een ‘goed verhaal’? Probeer eens of je iets verstaat bij: een goed

⁸ Lezen is oorspronkelijk ‘hardop lezen’. De lezer maakt zijn stem tot drager van het verhaal. De tekst maakt zich tot ‘jouw woorden’. Lezen is ook ‘je buigen voor’ de tekst die je leest. De Bijbelverhalen die de meeste mensen ‘kennen’ hebben ze bijvoorbeeld als kind op school of als kerkganger gehoord.

⁹ Zie Marcus 2,4.

¹⁰ Vgl. de bal bij volley die bij het net omhoog gespeeld wordt zodat een smash mogelijk wordt.